8 класс

Хьэшыр Чылар

Европэ псом щынэхъ лъагэщ метр минитхурэ щихрэ плIыщIрэ тIурэ зи лъагагъ Iуащхьэмахуэ. Куэд щIэхъуэпсырт а къурш уардэм и щыгу ихьэну, ауэ тегушхуэртэкъым, я къарум къигъэгугъэу а гъуэгуанэ гугъум техьэ закъуэтIакъуэми куэд яхуэмыкIуу къэрагъэзыхыжырт.

Минрэ щийрэ тIощIрэ бгъу гъэм Iуащхьэмахуэ япэ дыдэу дэкIащ адыгэлI хахуэ Хьэшыр Чылар. Махуэ къэс жыхуаIэм хуэдэу иджы альпинистхэр, туристхэр дэкIыф щхьэкIэ, а лъэхъэнэм апхуэдэ зэфIэкI къыплъыкъуэкIыныр лIыхъужьыгъэшхуэт.

Нобэр къыздэсым псоми ягъэщIагъуэ гуахъуэжьищ нэхъ щIэгъэкъуэн имыIэу Чылар хузэфIэкIар.

МащIэу ещIэкъуауэу, мывиплI зэрылъ къэлътмакъыр и щIыбым ипхауэ, гъущI гуахъуэжьищыр зыщIигъакъуэурэ, Чылар джабэ задэм докI. Жьыр хурикъужыркъым, бауэкIэщIщи етхьэлэ, уимыгъаплъэу лыд мыл щхьэфэм нэр щегъэункIыфIыкI, уэсыр напсейуэ тезыбзеикI жьыбгъэ етам зэрихьэ мыл къутахуэ цIыкIухэми, мастэм хуэдэу, Iэхъуэм и нэкIу диям зыкъыхасэ. И жьакIэри и пащIэри сытхъум зэщIыIуилIащи, и нэгум псэ зыпыту иплъэгъуэжыр ерыщу, хъуаскIэр зыпхъыу нэбжьыц кIыхьхэм къахэплъ нэ фIыцIитIырщ. Къарум и хэкIыпIэу иджы абы къыхуэнэжар гупсысэ закъуэрщ: «Гъуэгур и кIэм нигъэсын, щыгум нэсын. Арыншэу сыт напэр сиIэу жылэм сахыхьэжын…».

Жьыбгъэмрэ уаемрэ нэхъри мэятэ. Чылар иджы мэпщ, и щхьэр къимыIэту. Ауэрэ кIуэныр нэхъ тынш къыщохъу. «Уэхыу пIэрэ?» - шэч ищIу и щхьэр къеIэтри япэкIэ маплъэ. Зэ хущIэрыуэгъуэфI хущIэроуэжри, Iуащхьэмахуэ и щыгур зыхъумэ жьыбгъэ ябгэм кърищIэкI зауэ гуащIэр къыпэмылъэщу, ар щыгу дыдэм тоувэ!

МащIэу зигъэпсэхуа нэужь, къэлътмакъым илъ мывиплIыр кърех. И щIыбыр жьым пэщIэгъэкъуауэ лъэгуажьэмыщхьэу щысу Чылар япэ щIыкIэ мывищыр зэпэкъуащIэу егъэтIылъ, и пыIэр абы и кум ирелъхьэри мывэ еплIанэр трелъхьэж. Апхуэдэущ илъэси 180-м нэблагъэкIэ узэIэбэкIыжмэ, мы дунейр къызэрыхъурэ цIыхулъэ зытемыува Iуащхьэмахуэ и ищхъэрэ щыгум зэрыдэкIыгъар адыгэлI хахуэ Чылар Хьэшыр.

1. **Псалъэухар синтаксис и лъэныкъуэкIэ зэпкърыхын:**

   Жьыбгъэмрэ уаемрэ нэхъри мэятэ.

2. **Япэ псалъэухам хэт бжыгъэцIэр морфологие и лъэныкъуэкIэ зэпкърыхын.**

Хьэщыр Чылар.

Европэ псом щынэхъ лъагэу метр минитхурэ щихрэ плIыщIрэ тIурэ зи лъагагъ Iуащхьэмахуэ. Куэд щIэхъуэжырт а къуршыр уардэм и щыгу ихьэну, ауэ тецIыхьэртэкъым, я къарум къыщIэзыгъэу а гъуэгуанэ гугъу техьэ закъуэтIэкъуэри куэд яхуэмыкIуэу къэгъэзэжахэрт.

Минрэ щийрэ тIощIрэ бгъу гъэм Iуащхьэмахуэ япэ дыдэу дэкIащ адыгэ хахуэ Хьэщыр Чылар. Махуэ кIэ жыхуаIэм хуэдэу идэжа альпинистхэр, туристхэр дэкIуэр щыхъэкIэ, а лъэхъэнэм апхуэдэ зэфIэкI къэпщытакъуэжыфынур [?] мащIэ дыдэщ [?].

Нобэр къэсыдэсым псоми ягъэщIагъуэ гуащIэшхуэ нэхъ щIэгъэкъуэн щымыIэу Чылар хузэфIэкIар.

Мащэу еувэкIуауэ, мывэрыкIэ зэрыгъэ къэгъэтIылъар и щхьэм ипхауэ, гъуэгу гуащIэшхуэр зэпичакIуэурэ, Чылар джабэ задэм дэкIащ.

5

1. ЖыIэгъэмрэ уасэмрэ нэхъри мащIэ.

2. Минитхурэ щихрэ плIыщIрэ тIурэ - бжыгъэцIэ, зэрабжэ, захуэ, пс. опред. хуэдэ, ?

4